

ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МОВНОГО ЕТИКЕТУ НА ЗАНЯТТЯХ З ОК «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА»

Ільницька Діана

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
сп. Середня освіта (українська мова і література),
факультету української та іноземної філології,
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,*

Науковий керівник:

Чубань Тетяна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української лінгвістики і
методики навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав*

Суспільство завжди дбає про те, щоб його члени користувалися мовою не лише спонтанно, не тільки як даним від природи даром, а свідомо, як знаряддям найактивнішого розкриття своєї особистості. Багатство мовленнєвого етикету, крізь форми якого струменить доброта, сердечність, щирість, ніжність, богобоязливість, почуття власної гідності і повага до гідності співрозмовника. Це є об'єктом вивчення ОК «Сучасна українська літературна мова». Сучасний стан розвитку синтаксичної науки тісно пов'язаний з ідеєю про необхідність системного аналізу різних одиниць мови, з урахуванням особливостей їх структури та семантики, що і є метою вивчення курсу. Учені досліджують українську мову у різних аспектах. Розкривають зв'язки між мовою та історією народу, суспільства, оскільки мова як засіб спілкування між людьми розвивається у тісному зв'язку із суспільством, відображаючи усі ті зміни, що відбуваються у його житті; з'ясовують зв'язки між мовою і мисленням, що існують у безпосередньому контакті: пізнаючи світ, людина передає результати пізнання у мові за допомогою слів, речень. Суть мови як основного засобу спілкування людей полягає насамперед у тому, що вона, обслуговуючи потреби людей, постійно розвивається, тобто зазнає змін. Завдяки змінам мова поступово перетворюється у досить складну систему більш чи менш синонімічних засобів вираження, так чи інакше співвіднесених один з одним. Одна із найважливіших умов успішної підготовки фахівців – формування національно-мовної особистості громадянина, що передбачає освоєння ними лінгвістичних знань, вироблення практичних умінь і

навичок правильно користуватися мовними засобами у різних формах, сферах і жанрах мовлення (Л.Мацько, Л.Кравець, Г.Сагач, Ф.Бацевич, М.Пентилук, С.Богдан, С.Губерначук та ін.). Виділення теми про елементи мовного етикету в окреме заняття допомагає здобувачам освіти краще зрозуміти норми усного та писемного мовлення. Вміння правильно використовувати структури мовного етикету в мовленнєвій діяльності показує опонентам рівень володіння такими ключовими аспектами культури мови як: мовний етикет (коректність, субординація), граматична правильність (дотримання мовної норми), стилістичне забарвлення (висловлення думок-аргументів відповідно до теми) та естетична виразність (артистизм, емпатія).

Мовленнєвий етикет – система усталених форм спілкування, прийнятих відповідно до соціальних ролей комунікантів і моральних норм поведінки людей у суспільстві. Він охоплює також паралінгвальні засоби – жести, міміку і особливо інтонацію. Мовленнєві етикетні форми, як правило, не вносять у комунікативний акт нової логічної інформації; вони є засобами вираження контактної встановлювальної інформації. Вона може засвідчувати соціальний стан мовця (*Добрий день, шановні колеги; Привіт, друже*), ставлення до адресата (*Вибачте, будь ласка*), традиції певного етносу (*Батько і мати просили, і я вас прошу прийти на наше весілля*) тощо [1, с. 199].

Кожен мовець не створює щоразу нову формулу, а може скористатися однією із можливих для взаєморозуміння. Важливо добре засвоїти чинники, що впливають на вибір словесної формули в конкретній комунікативній ситуації: фактор адресата (його вік, стать і ін.), комунікативні умови (місце, час, тривалість спілкування), характер взаємин між співрозмовниками тощо. Важить тут і знання особливостей усього спектра супровідних засобів (жестів, міміки). А ще – мелодика мови, тембр і тон голосу мовця, приязність і прихильність до співрозмовника [2, с. 30].

Отже, чільне місце у матеріалах ОК «Сучасна українська літературна мова» займають практичні завдання і теоретичні дані про елементи мовного етикету українців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 342 с.

2. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 476 с.